

EEN PAAR MIJMERINGEN AAN “DEN BOELVAAR”.

Opgedragen in herinnering aan André Verbeke

Meer dan een halve eeuw woon ik wat men in de familie “den boelvaar” noemde.

Ook mijn ouders hebben aan die Citadellaan gewoond, èn mijn grootouders (beiderzijds; het was als burens dat mijn ouders mekaar leerden kennen).

Ons moeder had eerst een “misval”, en toen dacht ze dat ze nooit nog kinders ging kunnen krijgen; ze heeft er nadien een dozijn gekregen.

Ons vader deed in zijn jonkheid de “patronage” op Ste-Coleta met Wardje Poppe die er onderpastoor was. De ene kant van de laan behoorde tot O.L.Vr. St-Pieters, de andere tot “Slechte Colette”, een arbeidersparochie. Er was op St-Pieters een deken met drie onderpastoors; nu moet de alleenstaande deken van de ene parochie naar de andere snellen. Vader vertelde ons dat de abbé alles weggaf, tot zijn matras toe, en tenslotte op de grond sliep, hij is “uitge-teerd”.

Poppe deelde eens mee dat Kardinaal Mercier hem wegens enig flamingantisme de levieten gelezen had. ‘Ik behoor tot een ras dat beveelt en gij behoort tot een dat moet gehoorzamen’.

We hebben dus met drie generaties in hetzelfde huizenblok verbleven; juist zoals de Van Cappel's met hun gekende pianowinkel (nu ook gedaan).

Ruben Mantels noemt in zijn “Gent 1817-1940” de Citadellaan “een chique laan in de zuidelijke prestigieuze wijk van de stad”. (Die laan liep trouwens vroeger door over de Heuvelpoort op wat nu de Karel de Kerchovelaan heet). Het waren herenhuizen van het einde der jaren 1800, waar men in de “souter-rain” der kelderkeukens woonde, de dubbele salons van 't gelijkvloers waren een weinig gebruikte luxe.

(Mijn grootmoeder gaf pianoles in de 2^e salon; muziek behoorde tot de opleiding der burgerijmeisjes; haar beide dochters waren ook muzikaal. Ons moeder was pianolaureate van 't Conservatorium, haar zuster zong en speelde viool. Terloops i.v.m. opleiding: op school kregen wij nog calligrafie ofte schoonschrift.

De muren der twee salons waren bedekt met schilderijen.

Op den boelvaar werd er Frans en Gents gesproken. De tuinen lagen op het

Zicht naar de Ter Platen-brug toe.

Bemerck de schouwen der textielfabrieken.

oorspronkelijke niveau, de straat was opgehoogd om de brug over de Schelde mogelijk te maken.

Winkels waren er niet. De schilderijenrestauratie aan de overkant verdwijnt reeds; het bio-restaurant Appelier en de bloemenzaak Art Deco zijn recent. Meerdere huizen zijn nu studentenverblijven geworden.

Aan onze kant was er een huis waar 's avonds een rood lichtje brandde: men deed daar thuis heel geheimzinnig over.

Men vertelde wel eens over de moord op aannemer Callaert die nooit opgehelderd is.

Midden onder de plataanbomen was het aarde, terrein voor wandelaars; vooral 's zondags, kwamen daar ook de ruiters voorbij. Er stonden enkele zitbanken .

De straat zelf was gekasseid. Er liep ook een tramlijn die bij het heraanleggen der laan (met verwijdering der platanen) uitgebroken is (tram werd vervangen door bus).

Tegen de valavond kwam de lantarenman met zijn laddertje de gasbekken aansteken. (Ook in huis was de verlichting met gaslusters; volgens het systeem van de gloeikous die men "manchon" noemde). De gasverlichting was in 1826 door koning Willem I gepromoot.

Om de vrij sterke helling naar de Heuvelpoort op te geraken hadden de toen vele voermans het wel eens lastig met hun paarden; sommigen wachtten er wat, juist over de Terplatenbrug om de beesten wat op krachten te laten komen; er waren er die dan zelf ook aan de wielen mee-staken. "Steekkerren" van voden- en oud-ijzermarchands geraakten er ook soms moeilijk op. Onder de stootkar hing vaak een "kastrol" om den hond te drinken te geven.

Ik heb zelf nog af en toe gehandicapt in rolwagentjes mee naar boven geholpen.

Aan de andere kant van de brug was het Chalet ter Plaeten met een mooi verhoogd terras. Bij de aftocht van Mei '40 blies het leger met te veel dynamiet de brug op zodat de hoekhuizen mee de lucht invlogen; bij ons waren alle ruiten en zelfs vensters zowel voor als achteraan stuk.

Om het hoekje aan de Stropkaai was de ruimdienst van De Vreese; ik herinner me dat hij met de top van de pink naar de punt van de tong naar de beir "proefde" om de sterkte te schatten en te weten hoeveel hij er als meststof voor de boeren kon voor betalen. Tussen haakjes: het was ook nog de tijd dat de dokter wel eens de urine van de patiënt op dezelfde wijze "proefde" om suikerziekte op te sporen (zoete smaak).

Een stap verder was de caoutchoucfabriek "Colonial Rubber" waarvan ik bij

de afbraak de koperen plaat kocht. (Ik heb zo al een collectie Gentse firmaplatten, die ik schik aan het Miat te schenken).

Nu is daar de Waterdienst (TMVW).

Aan de Sint-Lievenslaan (rechtover het ook verdwenen kasteeltje van De Landsheere) was de “Mestpacht” (waar nu hogere overheidsgebouwen staan); wij keken aan het hekken met enige bewondering naar de forse trekpaarden die daar gestald werden. Er hing een groen bordje “Behandel de dieren met zachtheid”.

Aan de Sint-Pieterskaai (nu Hertogin Isabellakaai) stond (en staat nog) de “Peperbus”. Laatste overblijfsel in zandsteen van de stadsversterking) verval- len en scheef; ik vrees dat men zal wachten tot ze helemaal omvervalt.

Dit torentje sloot aan met de stadsmuur die nog in de achtertuinen van de Citadellaan naar de Overpoort liep; resten kon men nog zien vanop de Heuvelstraat; bij recente verbouwingen aldaar heeft men die muur grotendeels vernield (aannemers hebben daar geen weet van, maar Stadsarcheologie had toch zo iets in ‘t oog moeten houden).

Dichtbij de burgershuizen van de Ringlaan had men armoewijken van het textielproletariaat (Benedictijnenstraatje, Voetweg, Stalhof). Aan de Heuvelstraat is er nog een duister gangetje, overblijfsel van een der cités.

Wat de Overpoortstraat noemt was een winkelstraat (bakker, beenhouwer, kruidenier, etc), maar nu uitgangsbuurt met talloza studentencafés.

In het Citadelpark (waardoorheen vroeger geen verkeer mocht) circuleerde een bewaker in donker uniform en met kepie. Men mocht b.v. de grasperken niet betreden. Nu kamperen en picknicken er hele gezinnen op, jongeren voetballen erop. O tempera, O mores , zei reeds Cicero.

Met mijn grootvader (Charles Laroy) die ook mijn peter was, mocht ik een maand (augustus) mee naar Blankenberge. Hoofdtoeziener der Burgerlijke Gebouwen, droeg hij een bolhoed, zwarte jas, streepbroek, glanzend zwarte schoenen.

Hij las “La Flandre Libérale” dat nu al lang niet meer bestaat. Zijn vader Désiré Laroy was “Opziener der Provinciale Gebouwen”. Soms ging hij wel eens een glas (Perle Caulier) drinken in de "Champs Elysées" op de hoek (nu Viking). Ik herinner me dat ik wel een “chaffarke” kreeg. (Ook van die firma heb ik de koperen plaat “Maison Chaffart. Fabrique d’Eaux Gazeuses”.

In Blankenberge was er toen nog een vissershaven en een vismijn, waar ik de vele volle manden zag lossen. En wat ziet men als men langs de nu enorme jachthaven kuiert: wat vroeger in hout en metaal was, is nu allemaal nylon en plastiek.

Mijn chef aan de Universiteit (m.n. in de Oude Bijloke, want het A.Z. was er nog niet) was Prof. Jacques De Busscher (van de Guinardstraat) die nog in de

“belle époque” van “le bon vieux temps” leefde. Hij kon zich nog de Expositie van ‘13 herinneren, en dat was voor hem het hoogtepunt geweest; met de oorlog in ’14 was alles ingestort. Hij was oer-conservatief.

Voor de burgerij was het natuurlijk wel over het algemeen een vrij goede tijd. Voor het gewone werkvolk in de beluiken was het echter wel een gans ander liedje; dat heb ik genoeg tot vlakbij mijn eigen buurt kunnen vaststellen (steegske met 1 pompke, 1 toilet, 1 vuilbak).

Ook voor kleine boerkes die toen nog tot bij de stad bezig waren, was het niet rooskleurig; er waren de groentenkwekers die voor dag en dauw naar de markten afzakten en de melkboeren die met paard en kar koperen stoppen aanvoerden.

Ik herinner mij een kennis te Zwijnaarde die op zijn blote voeten in zijn hemde ploegde met een koe omdat hij zich geen paard kon permitteren.

Het was nog de tijd van Cyriel Buysse's Gezin van Pamel en de priester Daens-film...

Het was niet alles rozengeur en maneschijn en die excellente bon vieux temps der Expositie van ‘13 die we verleden jaar hebben herdacht.

Aan iedere medaille is ook een keerzijde of een schaduwkant.

Alexander-Karel Evrard (90 jaar)